VAKIF BAŞKANI'NDAN...

İstanbul Bilimler Akademisi Vakfı (İBA), Türkiye'nin Yüksek Öğretim camiasına, akademinin ihtiyacı olduğuna inanılan nitelikli ve birikimli genç akademisyenlerin kazandırılmasını, aynı zamanda insanlığın tarihi ve düşünsel birikiminin harmanlanarak bugüne taşınmasını – yeniden üretilmesini amaçlayan bir anlayışla kuruldu. Bu haliyle İBA, sosyal bilimler merkezli çalışmalar etrafında yerel ve küresel ölçekte akademik, bilimsel ve kültürel insanlık birikimine katkı sağlamaya öncelik vermektedir.

İstanbul Bilimler Akademisi olarak, sosyal bilimler alanındaki farklı akademik disiplinleri, bilme geleneklerini, düşünme iklimlerini "insan ve medeniyet", "tarih ve kültür" çerçevesinde temellendiren bir anlayışı bilhassa önemsiyoruz. Bu bağlamda söz konusu disiplin, gelenek ve düşünme iklimlerini derinlikli, disiplinler ve kültürlerarası bir yaklaşımla ele almaya özen gösteriyoruz. Bu noktadan hareketle de, insanın, kurumların ve bilimsel disiplinlerin arkasındaki anlam ve değer dünyalarını dikkate almanın önemli bir hassasiyet olduğuna inanıyoruz.

İBA olarak, Türkiye'deki akademik hayata ve düşünce dünyasına sosyal bilimlerdeki mevcut birikimin yanı sıra Türkiye'nin kendi tarihi ve toplumsal dokusu, medeniyet ve kültür birikimi, bilgi ve düşünme iklimi etrafında katkı sağlayacak bir bakış açısını benimsiyoruz.

İstanbul Bilimler Akademisi'nin en temel amaçlarından biri, akademik hayata henüz girmiş veya bu hayat için hazırlanmakta olan genç araştırmacılara, kendilerini bilimsel ve akademik gereklilikler doğrultusunda geliştirebilecekleri, birikimlerini zenginleştirebilecekleri ve özgün bakış açılarını inşa edebilecekleri akademik bir ortam sunmaktır. Bu kapsamda akademik hayata adım atmış veya bu amaç doğrultusunda hazırlıklarını sürdüren genç araştırmacılar için, alanlarında uzman/yetkin isimler ve onların bilgi/birikimleri

etrafında mesleki ve bilimsel bir iletişim ve etkileşim ortamı oluşturmak ana gayret ve gayelerimizdendir.

İBA, dar anlamda akademik dünya ile geniş anlamda entelektüel dünyanın ortak bir fikrî zeminde buluşmasına imkan hazırlamayı, bu şekilde Türkiye'de bilginin ortak/özgün bir bakış açısıyla yeniden anlaşılabilir biçimde kurgulanmasının önündeki kurumsal, entelektüel ve sosyo-psikolojik engellerin kaldırılmasına katkı sağlamayı da temel amaçlarından birisi haline getirmektedir.

Bu kurumsal perspektif etrafında İBA olarak eğitim, araştırma-proje, sosyal iletişim ve yayın alanında birbiri ile eklemlenen, birbirini tamamlayan faaliyetler yürütüyoruz.

Eğitim boyutunda, "Uzman Araştırmacı Yetiştirme Programı" yanında, lisansüstüne hazırlık mahiyetindeki "Lisans Kademe Grubu Eğitim Programı" yürüttüğümüz iki temel program. Bu kapsamda, sosyal bilimlerin temel disiplinlerini kuşatan seminerler yanında, atölye çalışmalarına, konferanslara, tez tanıtım söyleşilerine, uzman ve duayen bilim adamlarının iştirak ettiği panel oturumlarına yer veriyoruz.

Araştırma alanında yükseköğretimin bugünü ve geleceği, şehirleşme ve yeni şehir modelleri gibi, toplumsal yönü de güçlü araştırmalar yanında Osmanlı bilim ve kültür tarihine yönelik altyapı katkısı oluşturacak araştırma projeleri hazırlıyoruz.

Faaliyetlerimizin uygulama projeleri ayağında ise hem yurt içindeki hem de yurtdışından gelen araştırmacılara yönelik olarak çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarıyla ortak olarak eğitim projeleri yürütüyoruz. Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi Çalıştayı, Osmanlı Kültür ve Tarihi Yaz Okulu, Yurtdışı Öğrenciler İçin Akademik ve Sosyal Gelişim Programı bu eğitim projelerinde öne çıkan programlar.

İBA, kuruluşunu takip eden yaklaşık bir yıllık zaman zarfında yurtiçi ve dışındaki ilgili kurum ve kuruluşlar ile temas, ortak faaliyetler ve işbirliği imkanlarını geliştirme hususunda önemli adımlar attı.

Kurumumuz yayıncılık alanında da ilk çalışmasını yayımladı. "Dördündü Nesil Üniversite ve Tanımlayıcı Bir Unsur Olarak SOSYOPARK" bu kapsamda çıkan ilk kitap.

İstanbul Bilimler Akademisi'nin, elbirliğinden neş'et eden akıl-gönül-ruh birlikteliğine bir yol olması duası ile...

Prof. Dr. Gülfettin ÇELİK
İBA Yönetim Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

VAKIF BAŞKANI'NDAN 1

İBA KURUMSAL 5

6 Eğitim

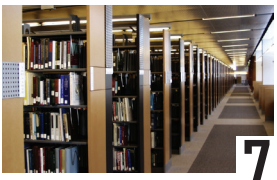
7 Araştırma

8 Sinerji

İBA SEMİNERLER 9

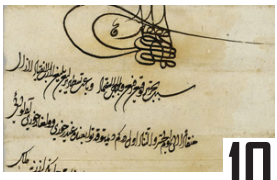
10 Başlangıç Düzeyi Osmanlı Türkçesi

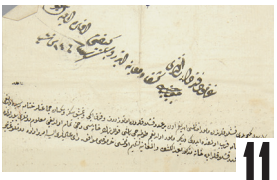
11 İleri Düzey Osmanlı Türkçesi

12 Edebiyat Bilimi: Teori ve Yöntem

14 Mantıku't-Tayr Okumaları

15 Akademik Gelenek ve Bilimsel Araştırma

16 Sosyal Teori

18 Bir Sosyal Bilim Olarak Tarih ve Tarih Yazıcılığı

20 İktisat Tarihinin İslami Kaynakları Üzerine Okumalar

22 Düşünce-Bilimin İlkeleri

ATÖLYE ÇALIŞMALARI 23

24 Osmanlı Sosyal ve İktisat Tarihi: Kavramlar, Sorunlar ve Kurumlar

25 Osmanlı Kronikleri

26 Sanat, Estetik, Edebiyat

27 Karşılaştırmalı İktisat Metinleri Okumaları

28 Ekonometrik Modelleme ve Yöntem

29 Türkiye'de Temel Meselelerimiz ve Sosyoloji

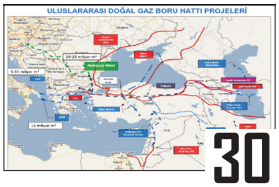

30 Enerji Jeopolitiği ve Yönetimi

31 Hukuk Tartışmaları

32 Bankacılık ve Finans Atölyesi

TARİHTE YENİ TEZLER YENİ YÜZLER 33

BAB-I TARİH 2013 36

KONFERANSLAR 38

OSMANLI KÜLTÜR VE TARİHİ YAZ OKULU 40

YENİ DÖNEM 43

44 Uzman Araştırmacı Eğitim Programı

46 Konferanslar

47 Genç Akademisyenler Tartışıyor: Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi

49 Araştırma Projesi: Osmanlı Metrolojisi

50 Yurtdışı Öğrenciler İçin Akademik ve Sosyal Gelişim Programı

52 Osmanlı Kültür ve Tarihi Yaz Okulu 2014

İBA PANORAMA 53

54 Araştırmacıların Gözünden İBA

56 Basın'dan Seçmeler

56 İBA Yayınlarından İlk Kitap

İBA KURUMSAL

Eğitim

İstanbul Bilimler Akademisi, lisansüstü çalışma yapan akademisyenlere, geçmişteki zengin düşünce ve inanç örgüleri, tarihi ve toplumsal kökenleriyle birlikte bilgi paradigmalarını, disipliner yaklaşımları, teorik tartışmaları kavrama ve sorgulama imkânı sunmaya öncelik vermekte. Bu çerçevede İBA, genç araştırmacıların karşısına Uzman Araştırmacı Eğitim Programı adıyla iki yıllık bir eğitim hazırlayarak üç aşamalı bir eğitim paketi ile çıkıyor.

Temel Eğitim, Uzmanlık Alan Eğitimi ve Uygulamalı Eğitim, söz konusu eğitim paketinin ana aşamalarını oluşturuyor.

"Temel Eğitim" kapsamında, sosyal bilimler alanında akademik kariyerin gerektirdiği teorik, metodolojik ve pratiğe dönük alt yapının oluşturulması amaçlanırken,

"Uzmanlık Alan Eğitimleri" çerçevesinde, sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinde ilerleyen araştırmacıların kendi uzmanlık alanları için ihtiyaç duydukları ileri düzey eğitimi almaları hedefleniyor.

Bu iki eğitim paketinde yer alan dersler sosyoloji, iktisat, siyasetbilimi, tarih, sanat ve edebiyat, felsefe, hukuk, işletme, psikoloji, ilahiyat gibi geniş bir sosyal bilimler yelpazesini kuşatıyor.

Uzman Araştırmacı Eğitim Programının üçüncü aşamasını oluşturan "Uygulamalı Eğitim"de yeterli alt yapıya sahip genç akademisyenlerin eğitim, araştırma ve yayın projelerine katılmaları sağlanıyor.

Bu doğrultuda bilginin derinlikli, bütünlüklü ve özgün bir yaklaşımla ele alınmasını önemseyen İBA, genç akademisyenlerin ilgi alanlarında araştırma-proje çalışmalarına katılabilecekleri ortamı hazırlıyor. Araştırma-Proje çalışmaları, araştırmacıların kendilerini geliştirebilecekleri ve bulgularını kamuoyu ile paylaşabilecekleri dinamik platformlar olarak tasarlanmıştır.

Sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinde alan yetkinliğine sahip bilim ve düşünce insanlarının birikimlerini paylaşacakları zemini oluşturmak üzere konferanslar ve söyleşiler tertip etmek de İBA'nın görev alanındadır.

Araştırma

İBA bünyesindeki Araştırma birimi, akademik dünyanın üniversite sınırları içinde kalmayıp toplumsal hizmete dönüşebileceği bir zemini ifade ediyor. Kamu kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ile birlikte üretilecek ve yürütülecek olan araştırma faaliyetleri, genç nesil akademisyenler için hem pratik uygulama ortamı sunuyor hem de bilimsel ve toplumsal sorunlara doğrudan eğilme imkânı sağlıyor.

Araştırma sürecinin tüm safhalarında aktif katılımda bulunan araştırma grupları, disiplin içi veya disiplinlerarası teorik tartışmaları da saha içerisinde yeniden okuma ve değerlendirme imkânı buluyor. Araştırma birimi bu kurgu çerçevesinde ve medeniyetimizin kurum geleneğinden hareketle, ''insana hizmeti'' merkeze alıyor.

Sinerji

Sinerji birimi, akademisyenler arasında iletişim sağlama, diğer kurumlarla tanıtım ve paydaşlık amaçlı ilişkiler kurma, vakfın düzenleyeceği sosyal ve bilimsel faaliyetleri organize etme amacını taşıyor.

İBA, Sinerji birimi ile akademisyenler arasındaki iletişim ve işbirliğini artırıp disiplinler arası etkileşime dair mevcut mecrayı genişletmek istiyor. Bu yolu izlerken genç akademisyenlerin, alanında yetkin isimlerle buluşturulmasını temel öncelik olarak belirliyor.

Kurumsal paydaşlıkları geliştirmeye dönük çalışmalar; akademik camia için düzenlenecek tüm etkinlikler ve üniversiteyi toplumla buluşturacak faaliyetler Sinerji biriminin kurumsal güzergâhını şekillendiriyor.

İBA SEMİNERLER

Başlangıç Düzeyi Osmanlı Türkçesi

Zekai METE

Osmanlı Türkçesi seminerlerinde katılımcılara temel düzey itibariyle Osmanlı Türkçesi alfabesinin tanıtılıp, harflerin birleştirilmesi öğretildikten sonra kelimelerin Osmanlı alfabesi ile yazılış ve okunuşunun öğretilmesi amaçlandı.

Seminere İstanbul, Marmara, Şehir ve İstanbul Medeniyet Üniversitelerinden, tarih, hukuk, sosyoloji, iktisat, siyasetbilimi, Ortadoğu siyasi tarihi bölümlerinden yüksek lisans düzeyinde araştırmacılar katılım gösterdi.

10 haftalık eğitimin ilk 4 haftasında Türkçe kelimelerin okunuşuna esas olan kurallar gösterildi, dördüncü haftadan itibarense metin okumasına geçildi.

Kursun bitiminde katılımcılar düz ve Türkçe ağırlıklı matbu harfli bir metni rahatlıkla okuyabilecek seviyeye geldi.

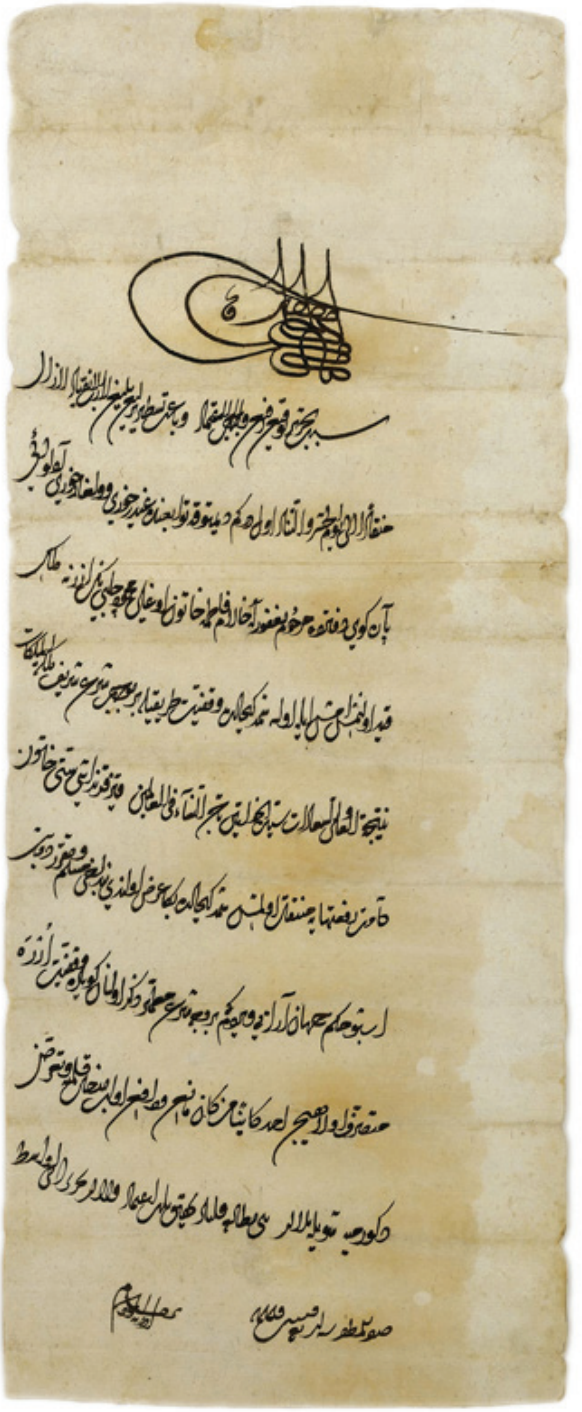

İleri Düzey Osmanlı Türkçesi

Ekrem TAK

İleri Düzey Osmanlı Türkçesi dersinde farklı disiplinlerde yüksek lisans ve doktora yapan öğrencilerle rika ve divani hat ile yazılmış metin okumaları yapıldı.

Bu kapsamda önce kolay rika metinleri ile giriş yapıldı; daha sonra Osmanlı bürokrasisinin çeşitli kalemlerinde rika ile yazılmış arşiv belgeleri okundu.

Arşiv belgeleri üzerinde belirli bir dil ve belge kültürü kazandırıldıktan sonra ''divani'' hat ile kaleme alınmış metinler ile Osmanlı mahkemelerinde kaydedilen şeriye sicillerini okumak için giriş yapıldı.

Edebiyat Bilimi: Teori ve Yöntem

Fatih ANDI

Her medeniyet bir "dil" inşa eder ve var oluşunun sürekliliğini "başka"larından farklılığını bu dil ile gerçekleştirir.

Bu dil, mimariden edebiyata, mûsikîden güzel sanatlara, hukuktan siyasete, ekonomi anlayışından gündelik hayatın pratiklerine uzanan bir bütünlük içerisinde var olur. "Lisan" da bu dilin yalnızca bir parçasıdır.

Bu "dil", bir medeniyetin ve onun omurgası olarak mevcut olan geleneğin ifade tarzıdır, görünme biçimidir.

İslam medeniyetinin güzel sanatlar alanında kendisini bu bağlamda ifade ettiği en belirgin ve baskın "dil" alanlarından biri edebiyattır.

Arap, Fars, Türk, Urdu lisanlarında asırlar boyunca meydana getirilen büyük edebiyat birikimi, İslam medeniyetinin en önemli temel alanlarından birisini teşkil etmiştir. Onun içindir ki, Osmanlı dahil, Müslüman toplumlarda modernleşme niyet ve süreçlerinin ilk önce müdahale ettiği, değiştirmeye çalıştığı medeniyet alt alanlarının başında (lisan anlamında) dil ve edebiyat gelmiştir.

Bu bağlamda yeni dil, gramer, lügat çalışmalarının yanı sıra klasik edebiyatın belâgat'inden yeni ve Batılı bir retorik ve estetik anlayışa yönelme çabalarını topyekûn bir geleneğin yıkılarak, başka bir medeniyet alanına geçiş niyet ve gayretleri olarak okuma zorunluluğu vardır.

Lisan ve belâgat alanlarındaki bu "tebdil" ve yeniden "tedvin" çalışmalarının yanında edebî türler, biçimler ve temalardaki farklılaşmayı da modernleşme / dönüşüm sürecinin edebiyattaki görünüm ve yansıyışları olarak anlamalıyız.

Mantıku't- Tayr Okumaları

Mustafa ÇİÇEKLER

Mantıku't-Tayr, Ferîdüddîn-i Attâr'ın İslâm kültürünün yapı taşlarından birisi olan tasavvufî öğretiyi bütüncül bir hikâye yapısı içerisinde, edebî bir yetkinlik ve manevî bir yaşanmışlık tecrübesiyle anlattığı manzum eseridir. Mantıku't-Tayr'da tasavvufun girift meseleleri mümkün olabildiğince anlaşılır bir kolaylığa indirgenmiş, kuşların Sîmurg'a olan yolculukları ve bu yolda çektikleri meşakkat ve sıkıntılar temsilî bir şekilde anlatılmıştır.

İstanbul Bilimler Akademisi'nde gerçekleştirilen "Mantıku't-Tayr Okumaları" seminerinde, alegorik bir seyahate çıkan Hüdhüd'ün rehberliğindeki kuşlara katılıp vadiler aşılmakta, Sîmurg'a ulaşılmaya çalışılmaktadır.

Akademik Gelenek ve Bilimsel Araştırma

Bilgin AYDIN

Bu seminerin temel amacı akademik çalışma yapacak bireylerin akademik araştırmanın mahiyeti hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamaktır.

Bunun için de hipotez oluşturma veya sorun belirleme, veri toplama, veri analizi ve sonuçları yorumlama basamaklarından oluşan araştırma sürecini incelemek gereklidir.

Ayrıca belli başlı bilimsel araştırma yöntemlerini (tarihi yöntem, deneysel yöntem, betimleme yöntemi, vd.) gözden geçirmek de seminerdeki öncelikli hedefler arasındadır.

Bu kapsamda seminerde öğrencilerin belirli bir konu hakkında araştırma yapabilmeleri için gerekli literatür bulma, veri toplama, verileri değerlendirme ve rapor yazma tekniklerini uygulamalı olarak öğrenmelerini sağlamaya öncelik verilmiştir.

Bu amaçları gerçekleştirmek için seminerin içeriği şu temel başlıklar etrafında şekillenmiştir:

- Türkiye'de akademik çalışmaların doğuşu ve gelişimi,
- Üniversitenin kuruluşu ve araştırma çalışmalarındaki yeri,
- Üniversitede araştırma ve bilim, bilimde yöntem, yöntem çeşitleri, deney-gözlem yöntemleri, akıl yürütme yöntemleri, tarihi yöntemler,
- Sosyal olayların özelliği, sosyal olayları inceleme yöntem ve teknikleri,
- Sosyal konuların oluşum ve değişmesi; örnek olaylar, olayların analiz ve değerlendirilmesi.

Sosyal Teori

Ömer SAY

Sosyal Teori, toplumsal yaşamın sistematik olarak ifade edilişini sadece sosyolojik veya toplum felsefesi bağlamında değil bütünüyle disiplinlerarası bir yaklaşımla ele almaktadır. Bu çerçevede 10 hafta boyunca sürdürülmüş olan ''Sosyal Teori'' dersinin işlenişinde, modern toplum kuramları ve bu kuramlara yöneltilen eleştiriler, farklı disiplinler dikkate alınarak tartışılmıştır. Dersin amacı, özellikle Rönesans sonrası gelişmelerle ortaya çıkan bilimsel bilgi pratikleri ile insan hayatını şekillendiren düşünsel ve sanatsal pratikler arasındaki bağı ortaya koymaktır. Bilimsel bilginin, felsefi düşüncenin ve toplumsal örgütlenme biçimlerinin gelişimlerindeki karşılıklı ilişkilerin kavranması ise ders için hedef olarak belirlenmiştir.

Belirtilen amaç ve hedefler doğrultusunda, modern toplum düşüncesinin ortaya çıkışında etkili olan bilimsel bilgi, aydınlanmacı düşünce ve pozitivizm dersin giriş bölümünü oluşturmuştur. Başlangıçta modern toplum yapısı üzerine

odaklanmış olan Comte, Durkheim, Spencer, Weber, Simmel gibi düşünürlerin yaklaşımları toplum düşüncesindeki gelişme ve değişmelere işaret edilerek değerlendirilmiştir. Marx ve Frankfurt Okulu mensupları gibi ardıllarının önemli ölçüde etkili olduğu eleştirel yaklaşımlar ise sosyal teorideki ilginin değişimi açısından analiz edilmiştir. Daha sonra da Yapısalcılık, Postyapısalcılık, Postmodernizm gibi yaklaşımlar, modernizme ve modern toplum anlayışına yönelik eleştiriler çerçevesinde tartışılmıştır. Modern düşünceye ve toplum yapısına yöneltilen eleştiriler bağlamında özellikle Lyotard, Foucault, Deleuze ve Derrida üzerinde durulan düşünürler olmuştur.

Modern ilginin bütüncü toplum anlayışına yönelik eleştiriler sonrasında, mikro ölçekli topluluk algısı, sosyal teori içinde öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, insanın somut olarak dahil olduğu çevrenin gerçek sosyal alanını oluşturduğuna yönelik kuramsal yaklaşımlarla paralellik gösteren fenomenoloji, etnometodoloji ve sembolik etkileşimcilik gibi konular da sosyal teori içindeki değişmenin seyriyle birlikte analiz edilmiştir. Tüm bu gelişim çizgisi sonunda küreselleşme ve çokkültürlülük dersin tamamlanma konuları olmuştur.

Böylece ''Sosyal Teori'' dersi içinde derse katılım gösteren kursiyerlerin dünyada toplumsal gelişmelere ve bilimsel çalışmalara interdisipliner bir bakış geliştirmeleri sağlanmış olmaktadır. Farklı disiplin ve alanlarda görülen yaklaşım biçimleri arasındaki benzer bakış açılarının fark edilmesi bu dersin öncelikli kazanımı olmaktadır.

Bir Sosyal Bilim Olarak Tarih ve Tarih Yazıcılığı

Mert SUNAR - Selim KARAHASANOĞLU

Vakfımız bünyesinde 10 haftalık tasarladığımız derslerden birisi "Bir Sosyal Bilim Olarak Tarih ve Tarih Yazıcılığı" idi. Ders, İstanbul Medeniyet Üniversitesi (İMÜ) Tarih Bölümü öğretim üyeleri, Mert Sunar ve Selim Karahasanoğlu tarafından verildi. Katılımcılar çoğunlukla İMÜ Tarih bölümü lisansüstü programına kayıtlı öğrencilerden oluşsa da ders; İstanbul Üniversitesi, İstanbul Şehir Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi'nin Tarih bölümlerinin lisansüstü programlarına kayıtlı öğrencilerce de ilgi gördü. Tarih disiplininin tanımı, niteliği, tarihyazıcılığının tarihi ve tarihçilik mesleğini ele alan derste her hafta konuya ilişkin çeşitli kitaplar tartışıldı. Dersin gündemindeki çalışmalar:

- E. H. Carr, *Tarih Nedir?* (İstanbul: İletişim, 1991).
- John Tosh, *Tarihin Peşinde: Modern Tarih Çalışmasında Hedefler, Yöntemler ve Yeni Doğrultular* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1997).
- Zeki Velidi Togan, *Tarihte Usul* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1950).
- Victor Langlois ve Charles Seignobos, *Tarih Tetkiklerine Giriş* (Ankara: TTK, 2010).

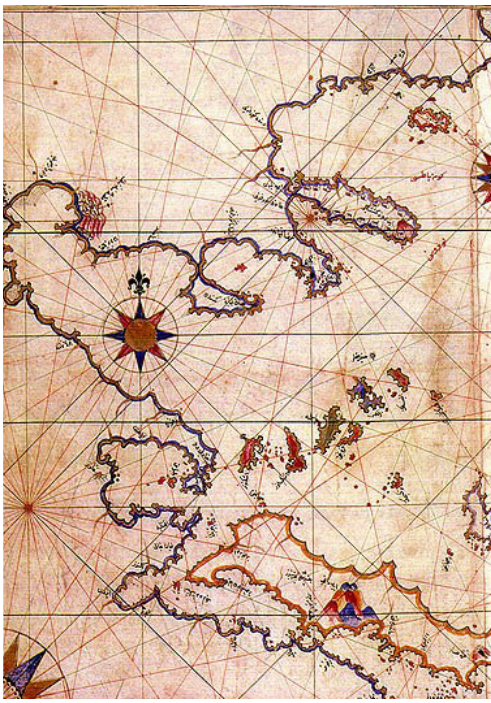

- Robin George Collingwood, *Tarih Tasarımı* (Ankara: Gürdoğan Yayınları, 1996).
- Peter Burke, *Tarih ve Toplumsal Kuram* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1994).
- Kasım Şulul, *İslam Düşüncesinde Tarih Tasavvuru ve Düşüncesi* (İstanbul: İnsan Yayınları, 2008).

- Teoman Duralı, *"Tarih'in Dayanılmaz Ağırlığı"*, Ayhan Bıçak, Tarih Bilimi (İstanbul: Çantay Kitapevi, 1999) içinde, s. I-X.

- Hayden White, *Metatarih: Ondokuzuncu Yüzyıl Avrupasında Tarihsel İmgelem* (Ankara: Dost Kitapevi, 2008).

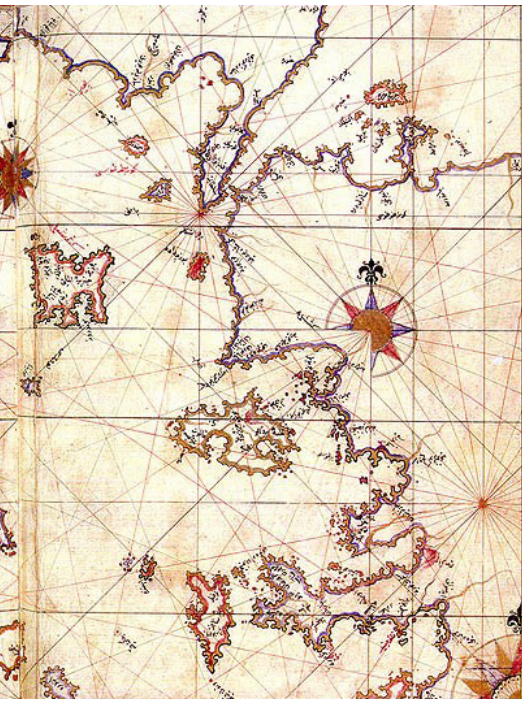

- Ahmet Şimşek (ed.) *Tarih Nasıl Yazılır?* (İstanbul: Tarihçi Kitabevi, 2013).

- Marc Bloch, *Tarih Savunusu veya Tarihçilik Mesleği* (İstanbul: İletişim, 2013).

- Harry Harootunian, *Tarihin Huzursuzluğu* (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2006).

- Vahdettin Engin, Ahmet Şimşek (ed.), *Türkiye'de Tarihyazımı* (İstanbul: Yeditepe, 2011).

- Oktay Özel, *Dün Sancısı: Türkiye'de Geçmiş Algısı ve Akademik Tarihçilik* (İstanbul: Tarih Vakfı, 2013).

- Ahmed Şimşek (ed.), *Milli Tarihin İnşası* (İstanbul: Tarihçi Kitabevi, 2011).

- Ahmet Özcan, *Türkiye'de Popüler Tarihçilik* (1908-1960) (Ankara: TTK, 2011).

- Mehmet Öz (ed.) *Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Tarihçilik ve Tarih Yayıncılığı Sempozyumu* (Ankara: TTK, 2011).

Mert Sunar

Selim Karahasanoğlu

İktisat Tarihinin İslamî Kaynakları Üzerine Okumalar

Faruk BAL

İslam iktisat anlayışı veya İslam'ın iktisadi hayata bakışı, farklı ağırlıklarda da olsa her zaman ilgi gören bir konu olarak öne çıkıyor. Alana ilgi duyulmasına sebep olan birçok saik vardır. Bu ilgi Müslüman toplumların modern iktisadi sisteme getirdikleri eleştiriler ve buna alternatif bir sistem koyma çabalarından kaynaklanabildiği gibi farklı modern iktisadi sistemlere dinden destek bulma amacını da taşıyabilmektedir. Yine modern iktisadi sistemin krize girdiği ve krizden çıkış çareleri aradığı dönemlerde, İslam'ın iktisat anlayışı üzerine çalışmalar artmaktadır. İktisadi hayata İslami bakış için yapılan çalışmaların tamamının yüzeysel olduğunu ve tarihi derinlikten yoksun olduğunu iddia edilemez. Konu üzerinde derinlemesine yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Bununla birlikte bazı çalışmaların tarihi derinlikten yoksun, İslam toplumlarının geçmiş tecrübelerini dikkate almayan,

modern iktisadi sistemin getirdiği güncel konulara odaklı olduğu görülür.

Tarihi geçmişi göz ardı ederek veya derinlemesine incelemeyerek yapılacak İslam İktisadı çalışmaları eksik olacak ve hatalı sonuçlara ulaşmaya neden olabilecektir. İstanbul Bilimler Akademisi'nde gerçekleştirilen bu okuma programıyla İslam İktisadı alanında yapılan çalışmalara, tarihi kaynaklar üzerinde yapılacak çalışmalarla destek sağlanması planlandı. Böylece okuma programının amacı iktisat tarihinin İslamî kaynaklarını tanımak, Hz. Peygamber döneminden başlayarak seçilen eserler üzerinde derinlemesine okumalar yapmak olarak ortaya çıktı. İlk olarak Kasım 2012'de başlanan programda Şeybani'nin *Kitâbü'l-Kesb* adlı eserinin okuması yapıldı. 2013 yılı itibariyle programda bir değişikliğe gidilerek, Hz. Peygamber döneminden itibaren temel kaynakları tanıma ve metin okumalarına yoğunlaşıldı. Aynı zamanda İslami İlimlerin temellerini oluşturan usul ilimleriyle ilgili temel bilgi sahibi olmaya yardımcı olacak okumalar da programa dahil edildi. Böylece bir yandan ilk kaynaklardan itibaren sahayı tanıma amacını gerçekleştirirken diğer taraftan bu kaynakların ortaya çıkışı ve bu kaynaklardan yararlanma yöntemleri hakkında gerekli bilgi donanımına ulaşılması hedeflendi. Her dönemin belli başlı kaynaklarından yararlanılacak metin okumalarında siyer ve hadis külliyatları ilk dönem için okuma metinleri arasında yer almaktadır. Sonraki dönemler için tefsir, hadis, tarih, fıkıh kitapları gibi genel eserlerden; ahkâmu's-suk, hisbe, haraç, emval ve fetva kitapları gibi belirli konularda yapılmış çalışmalardan istifade edilecek.

Düşünce-Bilimin İlkeleri

İhsan FAZLIOĞLU

Şey'in var-olması, bilinebilir olması ve elde edilen bilginin paylaşılabilir olması ne demektir. Bu üç soru çerçevesinde, öncelikle, şeyin var-olma koşulları çözümlenmiş; bu koşulların aynı zamanda, şeyin bilinebilirliğinin de zeminini oluşturduğu tespit edilmiştir. Çağdaş bilimsel açıklamaların ışığında süreç içinde olan şeyin aynı zamanda kurallığını sağlayan ilkeleri üzerinde durulmuş; bu ilkelerin insan idrâkinin şeyi bilme eyleminin temelini oluşturduğu müşâhede edilmiştir. Bilen bir var-olan olarak insanın bilme imkânları, kognitif yetileri, itibâri kavramları incelenmiş; özellikle günlük dil ile formel dilin(mantık) içeriği gözden geçirilmiştir. Bu çerçevede, delâlet, tanım, önerme, çıkarım ve yargı tanımları ele alınmış; aklın ilkeleri kavramı ve içeriği tartışılmıştır. Son olarak nazar eylemi ile nazara ilişkin öteki ana kavramlar örneklerle açıklanmıştır.

Bu seminerde, olgu ve olay'ın bilinebilir-olma koşulları, bilme, bilgi, nazar gibi temel sözcüklerin mefhûmları yanında delâlet, tanım, önerme ve yargı gibi kavramlar üzerinde durulmuştur.

ATÖLYE ÇALIŞMALARI

Osmanlı Sosyal ve İktisat Tarihi:

Kavramlar, Sorunlar ve Kurumlar

Marmara Üniversitesi İktisat tarihi kürsüsünden Erol Özvar ile gerçekleştirilen bu atölye çalışması iki bölüm halinde icra edildi.

İlk bölümde, son yıllarda hem yurt içi hem yurt dışında gittikçe daha fazla ilgi çeken bir araştırma alanı olarak sosyal ve iktisat tarihinin kendine özgü kavramları ele alındı ve bu alanda son yıllarda öne çıkan tartışma konuları karşılaştırmalı bir perspektiften değerlendirildi.

Atölye çalışmasının ikinci bölümünde ise, klasik ve klasik sonrası Osmanlı İmparatorluğu'nu karakterize eden nüfus, şehir, pazar, vakıf, mülkiyet, para, finansman ve benzeri sosyal ve ekonomik kurumlar takdim edilerek tartışıldı.

Osmanlı Kronikleri

Atölye çalışmasının yürütücüsü, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Tarih bölümü hocalarından Fatih Bayram'dı.

Çalışmada,

- Mehmet Neşri'nin *Kitab-ı Cihannüması*,
- Tursun Beg'in *Ebu'l Feth* adlı eseri ve
- *Aşık Paşazade Tarihi'nden* okumalar yapıldı.

Bu eserlerde Osmanlı Sultanları Osman Gazi, Orhan Gazi, Murat Hüdavendigar, Yıldırım Bayezid, Çelebi Mehmet, II. Murat ve II. Mehmet dönemleri incelendi. Diğer klasik dönem kaynaklarıyla da bu atölye çalışması zenginleştirildi.

Sanat, Estetik, Edebiyat

İnsanın, içinde yaşadığı dünyaya, maddi ihtiyaçlarının ötesinde; tercih ya da reddetme, beğenme ya da beğenmeme gibi eylemleri aracılığıyla biçim vermesi; nesneler dünyasını haz duygusunun muhatabı olabilecek biçimlerde ele alması, özetle onun sanat yapan bir varlık olmasını mümkün kılmıştır. Böylece insanın tabiatı değiştirme ve dönüştürme eylemi, salt maddi bir süreç olmaktan çıkmış, o aynı zamanda, temelinde "tercih" ve "beğeni" dolayısıyla ortaya çıkan "haz"ın yer aldığı (manevi) tinsel/duygusal bir sürece dönüşmüştür.

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Felsefe bölümü hocalarından Mehmet Oktay Taftalı ile yapılan bu atölye çalışması insan ve toplum hayatına estetik kaygılarla yapılan bir düşünce yolculuğunu ifade etmektedir.

Çalışmada, bir taraftan tarih boyunca insan tarafından sanat ve edebiyat yapmanın anlam ve gerekçesi ele alındı. Diğer taraftan da "sanat eserinin ne olduğu" sorusuna, felsefenin bir anadalı olan "estetik" bilgisi kapsamında verilen cevaplar araştırıldı.

Karşılaştırmalı İktisat Metinleri Okumaları

İstanbul Medeniyet Üniversitesi İktisat bölümünden Hamdi Genç yönetiminde gerçekleşen bu atölye çalışmasında klasik ve modern iktisadın oluşumuna kaynaklık eden metinlerden hareketle Avrupa ve Osmanlı iktisadi düşüncesi /zihniyeti üzerinde duruldu.

Bu bağlamda Adam Smith, David Ricardo, Thomas Malthus, Serendi Arşizen, Ahmet Mithat Efendi, Namık Kemal ve Cavid Bey gibi düşünürlerin eserleri incelendi.

Ekonometrik Modelleme ve Yöntem

İstanbul Medeniyet Üniversitesi İktisat kürsüsünden Murat Taşdemir tarafından yürütülen bu atölye çalışmasının program planı şu başlıklardan oluştu:

Temel istatistik ekonometrik bilgilerin gözden geçirilmesi - 1, Temel istatistik ekonometrik bilgilerin gözden geçirilmesi - 2, Nedensellik ve deneysel yöntemler, Uygulama (Emek piyasaları) - 1, Uygulama (Emek piyasaları) - 2, Uygulama (Eğitim), Uygulama (Ayrımcılık), Uygulama (Sağlık), Uygulama (Suç).

Türkiye'de Temel Meselelerimiz ve Sosyoloji

Yine İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyoloji bölümünden, Ahmet Cihan - Ömer Say, bu atölye çalışmasının yürütücü hocalarıydı.

- Batı'da, sanayi sonrası topluma yeni bir yol haritası oluşturmak üzere kurulan toplum bilimin Türkiye'deki serencamı,
- Batıcı (Batılıların çıkarlarını gözeten) bir disiplin olarak sosyolojinin Türkiye'de temel sorunlara karşı tutumu,
- Türkiye akademilerindeki sosyoloji eğitimi, sosyolog olarak akademisyen profili,
- Türkiye'de toplumsal sorunları ele alan sosyoloji disiplini neden oluşmadı? Batı aktarımının nedenleri,
- Türkiye'de akademik kültür, Türkiye sosyolojisi ve sosyolog yetiştirmek, bu atölye çalışmasının temel konularıydı.

Enerji Jeopolitiği ve Yönetimi

İstanbul Bilimler Akademisi, son dönemde uluslararası sistemi, devletlerin sistem içerisindeki konum ve politikalarını şekillendiren en temel siyasal dinamik olan enerji konusuyla ilgili ''Enerji Jeopolitiği ve Yönetimi'' konulu bir atölye çalışması gerçekleştirdi.

Atölye çalışmasını, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünden Süleyman Elik yürüttü.

Atölye; "Enerji Jeopolitiği ve Enerji Güvenliği, Petrol Politikaları, Gaz Politikaları, Kömür ve Biyogaz Politikaları, Nükleer Enerji ve Nükleer Reaktörler, Hidrojen Enerjisi ve Hidroelektrik Santraller, Enerji Transformasyonu (Renewable-Energy), Mineraller ve Alternatif Enerji Kaynakları, Enerji Sistemleri ve Teknolojileri, Çevre Güvenliği ve Ekolojik Dengenin Korunması, Enerji Verimliliği, Enerji Ekonomisi ve Fiyatlandırma, Enerji Kontratları ve Proje Yönetimi, Enerji Çalışmalarında Metodlar" konuları ve enerji alanındaki geniş literatür taraması ışığında tartışmalarla yürütüldü.

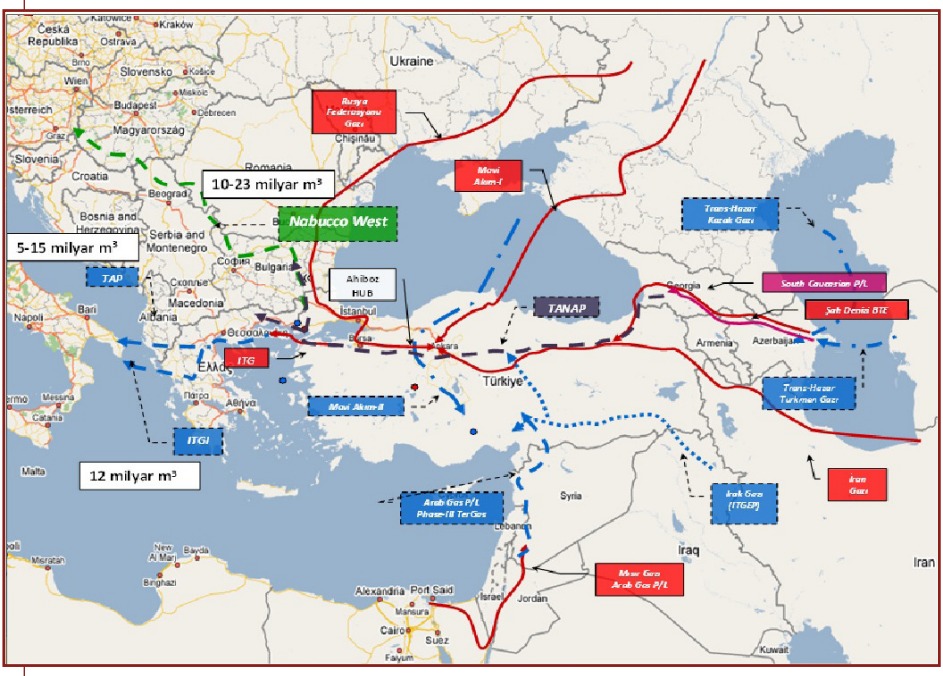

Hukuk Tartışmaları

Hukuk Tartışmaları, Yeni Yüzyıl Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Refik Korkusuz'un koordine ettiği ve İngilizce olarak gerçekleştirilen bir program. Program, İstanbul'da hizmet veren üniversitelerin hukuk fakültelerinden öğretim üyelerinin katılımlarıyla yapıldı. Programda Hukuk düşüncesinin ve hukuk sisteminin temel konularından olan adalet, eşitlik, insan hakları, hukuk devleti, özgürlük, iktidar gibi temel kavramlar ele alındı. Bu kavramlarla ilgili hukuk literatürünün gündemindeki temel tartışmalar müzakere edildi.

Ayrıca anayasa, idare, ceza, yargılama hukuku gibi kamu hukuku alanları; genel olarak borçlar, ticaret ve medeni hukuktan oluşan özel hukuk alanları ve buralardaki tartışma konuları masaya yatırıldı.

Bu atölye çalışması, 2014 Eğitim programında da yolculuğuna devam ediyor.

Bankacılık ve Finans Atölyesi

İstanbul Bilimler Akademisi, 2013 bahar döneminde, küresel hareketliliklerin yaşandığı finans ve bankacılık piyasalarının nabzını tutmak üzere bir atölye çalışması gerçekleştirdi.

Bu kapsamda, finans piyasaları, finansal kurumlar ve finansal araçlarda yaşanan çeşitlilik ele alındı. Ayrıca finans piyasalarında gerek ulusal düzeyde gerek uluslararası düzeyde öne çıkan yoğun hareketlilik, dalgalanma ve baş döndüren rekabet gözden geçirildi.

Yine bankacılık, kamu bankacılığı, özel bankacılık, katılım bankaları ve merkez bankası; buralardaki uygulama, hareketlilik ve süreçler masaya yatırıldı. Atölye çalışmasının koordinasyonunu ve moderatörlüğünü ise bankacılık, finans ve enerji piyasalarının uzman ismi Ünsal Sözbir yaptı.

TARİHTE YENİ TEZLER YENİ YÜZLER

Moderatör: Fehmi YILMAZ

Doğasındaki evrensellik nedeniyle her türden ve her medeniyetten insanları içinde barındıran üniversiteler, yeni buluşların ve fikirlerin ortaya çıktığı merkezlerdir. Bu konuda ülkemizin durumuna göz atacak olursak, Yüksek Öğrenim Kurumu'nun resmî internet sitesindeki verilere göre 1968-2012 yılları arasında Türkiye üniversitelerinde yapılan lisans sonrası tezlerin toplamı 331.129'dur. Bunların %70 oranına tekabül eden 231.636 tez Yüksek Lisans, %18 oranında 59.332 tez Doktora, %12 oranında 39.137 tez Tıpta Uzmanlık, % 1 oranına yakın 1.024 tez de Sanatta Yeterlilik derecelerine ait.

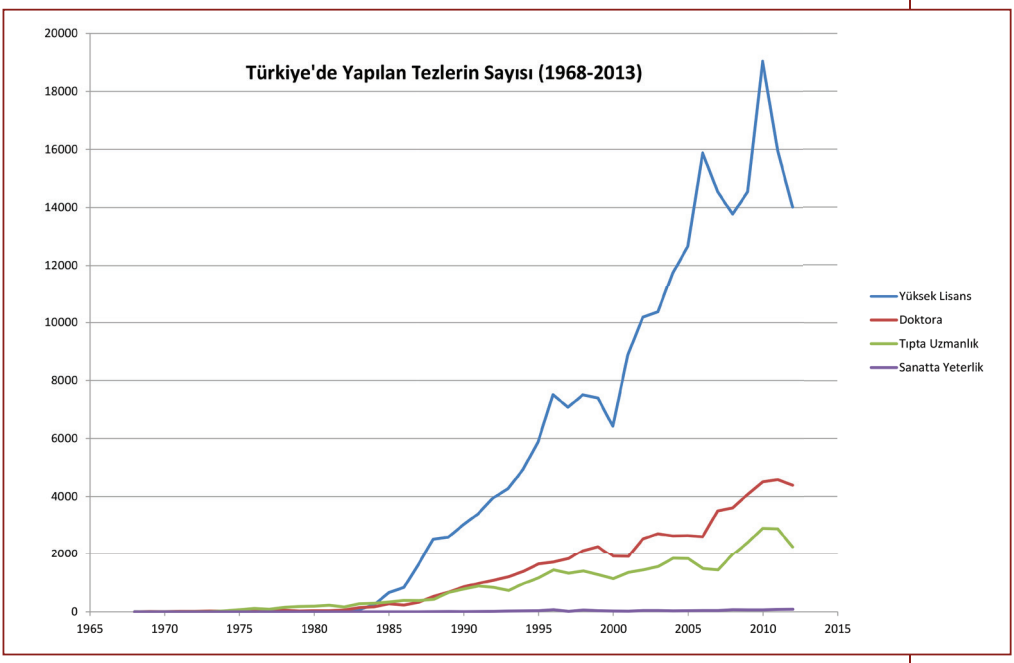

175.989 tez Sosyal Bilimler, 55.647 tez de Tıp ve Mühendislik alanlarında yapılmış. Yani 45 yılda yapılan tezlerin %76'sı Sosyal Bilimler, %24'ü de Tıp ve mühendislik alanlarında yapılmış olup, her bir yıla düşen tez sayısı 5.148 olarak gerçekleşmiş durumda.

Sosyal Bilimlerde yapılmış tezlerin bilim dallarına göre dağılım listesinde sayıca ilk 10; Eğitim ve Öğretim, İşletme, Ekonomi, Tarih, Din, Türk Dili ve Edebiyatı, Hukuk, Kamu Yönetimi, Uluslararası İlişkiler ve Güzel Sanatlar şeklinde sıralanıyor. Toplam 174 Devlet ve vakıf üniversitelerinden 134'ünde yapılan bu tezlerin üniversitelere dağılımındaki ilk ona giren üniversiteler ise İstanbul, Gazi, Ankara, Marmara, Ortadoğu Teknik, İstanbul Teknik, Hacettepe, Ege, Dokuz Eylül ve Selçuk Üniversiteleridir.

Bu çerçevede İstanbul Bilimler Akademisi'nde gerçekleştirilen ''Yeni Tezler Yeni Yüzler'' programının amacı Türkiye'de ve yurt dışında sosyal bilimler alanında yapılmış başarılı doktora tezlerini İBA bünyesindeki öğrenci ve araştırmacılarla buluşturmaktır. Bu programda tezi hazırlayan kişi, temelde tez konusunun seçim nedenlerini, kaynaklarını, tez araştırma ve yazım süreçlerini, karşılaştığı problemleri, kullandığı çözüm ve metotlar ile vardığı sonuçları

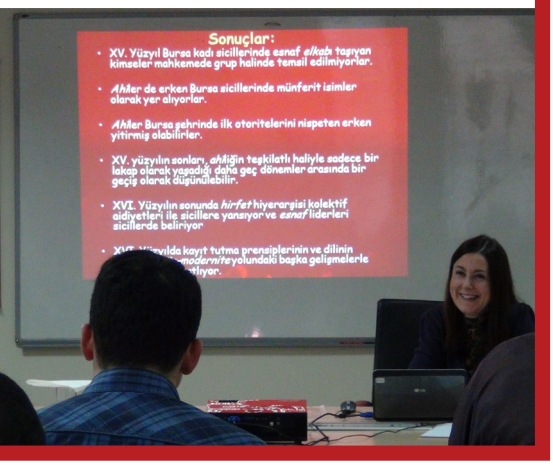

dinleyicilerle paylaşmayı amaçlar. Böylece çeşitli disiplinlerde lisans ve lisansüstü eğitim alan öğrencilerin hem çalışılacak konular bakımından hem de kullanılan kaynak ve metotlar bakımından bilinçlenmesi sağlanmış olur.

Bu nedenle 2013 yılında İstanbul Bilimler Akademisi son yıllarda yapılmış en önemli doktora çalışmalarının anlatıldığı ve tartışıldığı merkez olmuştur. İşte 2013'te yapılan oturumlar:

- Mehmet Mert SUNAR, İsyan Kazanı: II. Mahmut Döneminde Yeniçeri Ocağı, 16 Mart 2013.
- Selim KARAHASANOĞLU, Bir Lale Devri Masalı: Osmanlı İmparatorluğu'nda Maddi Kültür ve Tüketim (1718-1730), 13 Nisan 2013.
- Kenan YILDIZ, Osmanlı'da Şehir ve Yangın: Sosyo-Ekonomik Açıdan 1660 İstanbul Yangını,18 Mayıs 2013.
- İklil SELÇUK, Pazaryerinde Devlet ve Toplum: II. Bayezid Döneminde Bursa'nın İktisadî Hayatı, 23 Kasım 2013.
- Özlem ÇAYKENT, John Galt'ın Tarihi: Aydınlanma'nın İzinden Şimdi ve Geçmiş, 14 Aralık 2013.
- Ali TAN, Müzelerde Tarihi Neyler, 21 Aralık 2013.

BAB-I TARİH 2013

Bab-ı Tarih programı, İstanbul Bilimler Akademisi bünyesindeki öğrencileri ve araştırmacıları alanında yetkin ve tanınmış olan bilim adamları ile buluşturmayı ve tanıştırmayı amaçlamakta.

Bab-ı Tarih programı, alanının en önemli isimlerinden biri olan iktisat tarihçisi Mehmet Genç tarafından yapılıyor.

Program, Osmanlı İktisadi hayatını, tarihi-düşünsel kökenleriyle ele alıyor; kavram, kurum ve kuramları et-

rafında değerlendiriyor, modern iktisadi kurumlarla ilişkilendiriyor.

2013 yılında Bab-ı Tarih programı çerçevesinde yapılan çalışmalar şunlar:

- İslam Ekonomisi ve Osmanlı Uygulaması / Mehmet GENÇ, Murat ÇİZAKÇA / 11 Mayıs 2013 Cumartesi.
- Osmanlı İktisadi Kurumları: Vakıflar ve Para Vakıfları, Vergi Sistemi ve Dış Ticaret / Mehmet GENÇ, Murat ÇİZAKÇA / 25 Mayıs 2013 Cumartesi.
- İslami Finans Kurumlarının Osmanlı Kökenleri / Mehmet GENÇ, Murat ÇİZAKÇA, Hüseyin TUNÇ / 22 Haziran 2013 Cumartesi.

KONFERANSLAR

Konferanslar, İstanbul Bilimler Akademisi'nin geride kalan 2013 yılında gerçekleştirdiği bir başka etkinlik başlığıydı. İBA bu kapsamda sosyal bilimlerin farklı alanlarında güncel ve teorik konularla ilgili söyleşiler düzenledi.

Uluslararası İlişkiler bu söyleşi alanlarından birisiydi. Bu alanda güncel sorun ve dinamikler arasında önemli bir yer tu-

tan enerji başlığıyla ilgili olarak Küçükçekmece Nükleer Araştırma Merkezi'nden Erol Kam, "Nükleer Enerjinin Türkiye'ye Transferi: İmkanlar ve Sınırlar" başlıklı bir konuşma yaptı. Yine bu alanda İGDAŞ'tan Kuddusi Atalay, "Dünya Doğalgaz Piyasaları ve Türkiye Görünümü" konulu bir sunum gerçekleştirdi.

Ortadoğu siyasal hayatı, uluslararası ilişkiler gündeminde bir diğer hararetli başlığı teşkil ediyor. Bu konuda Kırklareli Üniversitesi'nden Salih İnci, "Ortadoğu Denkleminde Yahudilik: Teolojik Ütopyadan Tarihsel Gerçekliğe" konulu bir sunum yaptı. Ortadoğu siyasetiyle ilgili olarak Veysel Kurt'un yaptığı sunum, "Ortadoğu'da Otoriter Rejimlerin Dönüşümü: İmkanlar ve Zorluklar" başlığını taşıyordu.

Tarih, konferans etkinliklerimizin bir başka söyleşi alanını oluşturdu. Bu alanda İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nden Faruk Bal, "Endülüs'ten İspanya'ya: Günümüz İspanya'sının Oluşumu ve Arşivler" başlıklı bir sunum yaptı.

Konferanslar kapsamında Düşünce ve Fizik, diğer bir söyleşi alanıydı. Düşünce alanında İbrahim Halil Üçer, "İki Dünya Arasında: Felsefe Tarihi ve İslam Düşüncesi Sınırlarında İbn Sina" konulu bir konuşma yaptı. Enis Doko ise "Cern'de aslında neler oluyor?" sorusuna odaklanan bir söyleşi gerçekleştirdi.

Ottoman Culture and History

Summer School

12-30 August 2013

Istanbul Academy of Sciences Foundation, Istanbul

T.C. BAŞBAKANLIK
YURTDIŞI TÜRKLER
VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

Yunus Emre Enstitüsü

İSTANBUL
BİLİMLER
AKADEMİSİ

OSMANLI KÜLTÜR VE TARİHİ YAZ OKULU,

12-30 Ağustos 2013 / İstanbul

İstanbul Bilimler Akademisi tarafından Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Yunus Emre Enstitüsü ve Türk Tarih Kurumu'nun katkıları ile 12-30 Ağustos 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilen Osmanlı Tarihi ve Kültürü Yaz Okulu'na 16 farklı ülkeden yüksek lisans düzeyinde 21 öğrenci katıldı. Amacı dünyada Osmanlı ve Türk tarihi ve kültürü konusunda çalışan ve çalışmayı düşünen genç akademisyenleri teşvik etmek olan program, bu amacını fazlasıyla yerine getirdi. Dünyanın dört farklı kıtasından (Asya, Afrika, Avrupa, Amerika) gelen genç araştırmacılar Osmanlı Devleti'ne beş yüz yıla yakın başkentlik etmiş olan İstanbul'da Türk dili, tarihi ve kültürü ile birinci elden önemli bir tecrübe yaşadılar. Yaz okulu programında yer alan Osmanlıca ve Modern Türkçe

dersleri ile dil becerilerini geliştirme fırsatı bulan katılımcılar, Osmanlı tarihi ve kaynakları konusunda gördükleri dersler ile bu konudaki bilgilerini artırdılar. Sınıf ortamında görülen derslerin yanı sıra, İstanbul'daki belli başlı kütüphane ve arşivlere yapılan geziler katılımcılar için Osmanlı tarihi ve kültürünün kaynaklarına erişimi ve bunların kullanımı hakkında önemli kazanımlar sağladı.

Yaz okuluna katılanlar hem İstanbul'da hem de Osmanlı Devleti'ne başkentlik etmiş olan Bursa ve Edirne'de Osmanlı mimarisinin ve sanatının başlıca eserlerine yapılan geziler ve buralarda yerinde işlenilen dersler ile Osmanlı mimarisini ve kültürünü yakından inceleme fırsatı da buldular. Bu kazanımların yanı sıra yaz okulu, bir kısmı farklı kültür ve dinlerden gelen katılımcıların İslam dini ve medeniyeti ile daha yakından tanışmasına vesile oldu. Ülkelerine döndüklerinde kendi toplumlarında İslam dinine ve medeniyetine karşı mevcut önyargı ve menfi düşüncelere karşı bir tutum alabilmeleri için önemli bir adım teşkil etti. Sonuç olarak Osmanlı Kültür ve Tarihi Yaz Okulu temel amaçlarını başarı ile yerine getirmesinin yanında kurulan insani ilişkiler ve kazanımları ile Türkiye'nin tarih ve kültürünün dünyada hak ettiği yere gelebilmesi için atılması gereken pek çok adımdan birini gerçekleştirerek görevini yerine getirdi.

YENİ DÖNEM

İSTANBUL BİLİMLER AKADEMİSİ

Uzman Araştırmacı Eğitim Programı

2014 Bahar Dönemi
28 Şubat 2014

İstanbul Bilimler Akademisi'nde yüksek lisans ve doktora yapan öğrencilere yönelik Uzman Araştırmacı Eğitim Programı 2014 Bahar Dönemi 28 Şubat 2014 Cuma günü başlıyor.

Program, Temel Eğitim ve Uzmanlık Alan Eğitimi alanlarında sosyal bilimlerin farklı disiplinleriyle ilgili seminerlerden oluşuyor.

Genel olarak sosyal bilimler alanında akademik kariyerin gerektirdiği teorik ve metodolojik alt yapının oluşturulmasını amaçlayan Temel Eğitim programının 2014 Bahar dönemi eğitimlerinde iktisat, tarih, hukuk, edebiyat alanlarına ilişkin seminerler yer alıyor.

Diğer taraftan sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinde ilerleyen araştırmacıların kendi uzmanlık alanları için ihtiyaç duydukları alan eğitimini sunmayı amaçlayan Uzmanlık Alan Eğitimlerinde, bu dönem tarih, felsefe, iktisat alanlarıyla ilgili seminerler bulunuyor.

Temel Eğitim ve Uzmanlık Alan Eğitimleri kapsamında ayrıca Genel Seminerler ismiyle her hafta farklı konu ve konukların katılımıyla gerçekleşen oturumlar yer alıyor.

İBA UZMAN ARAŞTIRMACI EĞİTİMİ PROGRAMI BAHAR 2014 / 28 Şubat – 05 Mayıs 2014			
	TEMEL EĞİTİM		UZMANLIK ALAN EĞİTİMİ
CUMA	15.00-16.25 İleri Düzey Osmanlı Türkçesi (Ekrem Tak)	15.00-16.25 Osmanlı Belgelerinde Tahlil ve Yorum (Zekai Mete)	15.00-16.25 Felsefe Tarihi (Abuzer Dişkaya)
		16.30-17.55 Hukuk Teorisi (Refik Korkusuz)	16.30-17.55 Gazali-Descartes Felsefesi (Abuzer Dişkaya)
CUMARTESİ			08.00-09.30 İktisat Tarihinin İslami Kaynakları (Faruk Bal)
	09.30-10.00 KAHVALTI		
	10.00-10.50 Mantıku't-Tayr Okumaları (Mustafa Çiçekler)		
	11.00-12.25 İktisat Teorisi (Gülfettin Çelik / Mustafa Çelen)		
	12.25-13.00 İKRAM		
	13.00-14.25 Tarih Teorisi (Mert Sunar / Selim Karahasanoğlu)		
	14.30-15.55 GENEL SEMİNERLER		
	16.00-17.25 Kitabın, Okumanın ve Merakın Tarihi (İbrahim Şirin)		
PAZARTESİ			16.00-17.25 Bir Sosyal Bilim Olarak Tarih ve Tarih Yazıcılığı (Mert Sunar / Selim Karahasanoğlu)
			18.00-19.30 Hukuk Tartışmaları / İngilizce (Refik Korkusuz)

KONFERANSLAR

İBA 2014 Bahar Eğitim Programı kapsamında her cumartesi saat 14.30 – 16.00 arasında ''Konferanslar'' başlığı altında farklı konu ve konukların katılımıyla sunumlar gerçekleştirilecek. Konferanslar çerçevesinde araştırmacılar şu konu ve konuklarla buluşacak:

- Ali TAN: Türk Musikisinde Geleneksel İcra / 01.03.2014
- Oktay TAFTALI: Şiir, Ahlâk ve Estetik İlişkisi / 08.03.2014
- Bülent ARI: Osmanlı Klasik Döneminde "Corps Diplomatique" / 15.03.2014
- Ayhan BIÇAK: Tarih Metafiziği / 22.03.2014
- Mehmet GENÇ: BAB-I TARİH / 29.03.2014
- Lütfi ARSLAN: Medya Kültür ve Toplum / 19.04. 2014
- Gültekin YILDIZ: Tarih Yazıcılığı / 10.05.2014
- Ünsal SÖZBİR: Finans Piyasalarının Seyri; Gündem ve Sistem / 03.05.2014

Genç Akademisyenler Tartışıyor:

Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi

24-27 NİSAN 2014 / DÜZCE

İstanbul Bilimler Akademisi Vakfı, Avrupa Birliği Bakanlığı ile birlikte yeni bir gençlik projesine imza atıyor.

Yüksek lisans ve doktora düzeyindeki genç akademisyenlere yükseköğretim temel alan yeterlilikleri üzerinde düşünmeye, tartışmaya ve karar verme sürecine katılmaya teşvik eden bir proje gerçekleştirecek olan İstanbul Bilimler Akademisi Vakfı bu proje kapsamında düzenleyeceği çalıştay ve seminerlerle katılımcılara ortak bir müzakere fırsatı sunuyor.

Proje, Vakfımız ile Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliği Bakanlığı AB Eğitim ve Gençlik Programları Başkan-

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY FOR EU AFFAIRS

Gençlik Programı

lığı tarafından müştereken uygulanıyor ve bu süreçte İstanbul Bilimler Akademisi Vakfı projenin yürütücüsü ve lider kuruluş görevini üstleniyor.

Projeye, Türkiye'de farklı üniversitelerin sosyal bilimler alanında yüksek lisans veya doktora düzeyinde lisansüstü çalışmalar yapan genç araştırmacılar katılıyor.

Gençler düşünmeye, tartışmaya ve karar sürecine katılmaya teşvik ediliyor.

AB Gençlik Programı'nın temel amaçları arasında yer alan konularda, genç araştırmacılarla bilgi paylaşımında bulunulması, bu kapsamda özellikle yükseköğretim yeterlilikler çerçevesinin ele alınması, genç akademisyenlerin bu konular hakkında düşünmeye, tartışmaya ve karar sürecine katılmaya teşvik edilmesi projenin temel hedef ve önceliklerini oluşturmaktadır.

24-25-26-27 Nisan tarihlerinde Batı Karadeniz'de gerçekleşecek.

Projemiz 24-27 Nisan tarihlerinde Düzce / Akçakoca'daki bir otelde gerçekleştirilecektir. Projenin gerçekleşeceği alanın şehir yoğunluğundan uzak, doğa ile iç içe olması ve birçok sosyal imkânı içinde barındırması katılımcılar için etkin, verimli bir iletişim ve etkileşim ortamı sağlayacaktır.

Projeye Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden gelen 75 genç akademisyen / araştırmacı katılacaktır. Ayrıca uzmanlar, karar alıcılar, akademisyenler, işadamları ve politikacılar da bu projeye iştirak edecektir.

Proje takibi, sonuçlar ve sorularınız için:

www.tyyc.info
tyyc@ibav.org

Araştırma Projesi: Osmanlı Metrolojisi

Fehmi YILMAZ

Osmanlı İmparatorluğu'nun sahip olduğu geniş coğrafya, farklı tarımsal ve sınai üretim ile ticari faaliyetlere sahne olmuştur. Bu coğrafyada üretilen ve ticareti yapılan her mal için kullanılan ölçü birimleri hem bölge-içi hem de bölgelerarası farklılıklar göstermiş; yaklaşık 600 yıllık süreç içinde de kullanılan ölçü birim ve değerlerinde farklılaşmalar olmuştur. Muhtemelen kendi içinde bir tutarlılık gösteren bu durum, Osmanlı Devleti'nin 19. yüzyılın başlarından itibaren gerçekleştirdiği reformlar ve iktisadi gelişmeler ile Batı'ya entegrasyonun yoğunlaşması sonucunda ölçü sistemi konusunda yeni problemlerin ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir.

Bu nedenledir ki, 19. yüzyılın son çeyreğine girildiğinde ölçü birimleri konusunda Batılı anlamda metrik sisteme geçmek için reform denebilecek düzenlemeler yapılmış, yapılmaya çalışılmıştır. Bu proje, 15-19. yüzyıllar arasında Osmanlı coğrafyasında kullanılan ölçü birimlerini analitik olarak bir araya getirmeyi ve değerlerini günümüz metrik sisteme dönüştürerek bilim âlemine sunmayı hedeflemektedir. Bugüne kadar Osmanlı metrolojisi alandaki çalışmaların dağınık halde çeşitli dergi, kitap ve ansiklopedilerde bulunması bir tarafa, bunların günümüz ilim âleminin ihtiyaçlarına cevap verecek kapasitede olmamaları sebebiyle yapılacak bu çalışma önemli bir boşluğu dolduracaktır. Bu nedenle, projede başta Osmanlı arşiv kaynakları olmak üzere, yerli ve yabancı kaynaklardan yararlanılacaktır. Temelde Osmanlı arşivi kaynaklı olacak bu çalışma, sadece Osmanlı-Türk tarihi için değil, bugün Osmanlı coğrafyasında kurulmuş olan 35 civarında milli devletlerin tarihini de ilgilendirmesi açısından önemlidir.

Yurtdışı Öğrenciler İçin Akademik ve Sosyal Gelişim Programı

İstanbul'da öğrenim gören uluslararası öğrenciler bu dönem İstanbul Bilimler Akademisi'nin Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluğu ile birlikte yaptığı projeyle bir araya geliyor. "Yurtdışı Öğrenciler İçin Akademik ve Sosyal Gelişim Programı" başlıklı Seminer Programı **22 Mart 2014** itibariyle başlayacaktır. Program **12 hafta** devam edecektir.

12 haftalık program; **Dil - Edebiyat, Siyaset - Ekonomi, Sanat - Estetik** ve **Düşünce** olmak üzere dört ana başlıktan oluşuyor. Programda edebiyat, siyaset, ekonomi, sanat ve düşünce alanlarında uzman akademisyenler seminerler verecek. Lisans ve lisansüstü eğitim düzeylerine göre eğitim alacak olan katılımcılar 12 haftanın sonunda İstanbul Bilimler Akademisi'nden sertifika almaya hak kazanacak.

Yaklaşık dört yüz öğrencinin katılmasının beklendiği program; Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi'nin Haliç ve Küçük Çamlıca Yerleşkelerinde gerçekleştirilecektir.

Ayrıntılı bilgi için: www.ibav.org/yurtdisiakademi

OSMANLI KÜLTÜR ve TARİHİ Yaz Okulu

4-31 Ağustos 2014 / İstanbul

İstanbul Bilimler Akademisi, 2013 yılında başlattığı Osmanlı Kültür ve Tarihi Yaz Okulu projesini 2014'te ikinci kez gerçekleştirecek. Yaz okulu, yurtdışında Türk - Osmanlı tarihi üzerine lisans/lisansüstü düzeyde akademik çalışma yapan veya çalışma düşüncesinde olan yabancı öğrencilere yöneliktir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Türk Dil Kurumu ve Yunus Emre Enstitüsü ile işbirliği halinde gerçekleştirecek proje, katılımcıların Osmanlı kültür ve tarihiyle ilgili gerekli araştırma becerileri, vizyon ve donanımı kazanmalarına destek olmayı amaçlıyor.

Yaz okulu, 4-31 Ağustos 2014 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirilecek.

Projeyle ilgili ayrıntılı bilgi için www.ottomansummerschool.org adresi ziyaret edilebilir.

İBA PANORAMA

Araştırmacıların Gözünden İBA

D. KOÇYİĞİT / EDEBİYAT: İBA, sosyal bilimler araştırmacılarının ve sosyal bilimlerin 'bir'leştiği bir kurum. Edebiyattan müziğe, hukuktan iktisada, felsefeden tarihe pek çok alanda akademik ve kültürel paylaşımların merkezi olarak akademisyenler ve akademisyen adayları için oldukça kıymetli bir eğitim programı sunuyor. İBA, yurtdışında ve Türkiye'de eğitim almış olan, alanında uzman akademisyen kadrosunun tecrübelerini talipleriyle paylaşması adına büyük bir imkandır. Sosyal bilimlerde uzmanlaşmak isteyenlerin sosyal bilimlerin farklı dallarından temel yapı olarak haberdar olabilmesi ve disiplinlerarası bir bakış açısına sahip olabilmesi noktasında önemli bir işleve sahiptir. Akademik dünyaya yeni sorular ve sorunlara yeni çözümler sunan, kapsayıcı bir bakışla değerlendirme becerisi kazanmış yeni bir akademisyen nesil İBA›da yetişmektedir.

A.D. KÜÇÜK / SOSYOLOJİ: İstanbul Bilimler Akademisi, lisansüstü ve doktora eğitimini sürdüren gençlere yönelik oluşturduğu akademik eğitim programları ve seminerler çerçevesinde araştırmacıların kendilerini inter-disipliner anlamda yetiştirmeleri doğrultusunda bulunmaz bir fırsat sunuyor. Ortak kaygıları olan ve ortak hedefler doğrultusunda ilerleyen genç akademisyen adayları için İstanbul Bilimler Akademisi entelektüel bir bilgi havuzu oluşturmakta. Aynı zamanda eğitim programlarına farklı bölümlerden katılan öğrencilerin, karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmalarına ve böylece akademik perspektiflerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır.

M. B. DENLİ / İKTİSAT: İBA, akademinin ihtiyaçlarına göre kurgulanmış, öğrencilerine interdisipliner dersler veren ve öğrencisini destekleyen Türkiye'deki nadir vakıflardan. Yeni kurulmasına rağmen çok dinamik. Öğretim kadrosu alanında uzman hocalardan. Akademiye adım atan veya atacak arkadaşlar için rehber bir kurum.

G. ÇÜRÜKSULU / KAMU YÖNETİMİ: İstanbul Bilimler Akademisi, Türkiye›deki üniversitelerin farklı bölümlerinden yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin bir araya gelerek, farklı disiplinlerde eğitim aldıkları bir sivil toplum kuruluşudur... İstanbul Bilimler Akademisi, araştırma imkanlarının kolaylaştırıldığı, farklı disiplinlerdeki eğitimlerle entelektüel anlamda kazanımların sağlandığı, farklı üniversitelerden akademisyenleri tanıma, farklı üniversitelerden arkadaşlıklar kurma imkânının olduğu, Türkiye'nin kendi tarihini, toplumsal dokusunu ve kültür birikimini ön planda tutarak genç araştırmacıları yetiştirdiği adeta fikir kütüphanesi niteliğinde bir sosyal bilimler akademisidir.

E. POYRAZ / EDEBİYAT: Akademik camiaya, geçmişin köklü bir kültür ve medeniyet birikiminden beslenerek bugünün inşasında bir tuğla taşımak isteyen nitelikli akademisyenlerin yetişmesine zemin hazırlamak gayesiyle yola çıkmış olan İBA›da olmayı kendi adıma lütuf olarak görüyorum. Özveriyle hazırlanmış bir programla samimi bir ortamda, alanında ehil hocalarımızdan istifade ettiğimiz ve farklı disiplinlerden araştırmacı arkadaşlarla bir araya gelerek özgürce fikir teatisinde bulunduğumuz dersler, hiç şüphesiz akademik hayatın merdivenlerini emin adımlarla çıkmak isteyen araştırmacılara sunulmuş çok önemli bir fırsattır.

R.KANKAL / TARİH: Tarih bölümünde olmam hasebiyle İBA 'daki sosyal bilimlere yönelik derslerin disiplinlerarası çalışmalar bağlamında alanıma önemli katkıları oldu. Seminerler ve eğitim faaliyetleri öncelikle kendi alanımıza ve diğer bilimsel disiplinlerdeki konulara dair düşüncelerimize yeni bir bakış açısı getirdi. Ayrıca seminerler ve programlar vasıtasıyla tanışma fırsatı bulduğumuz yeni arkadaşlarımızla da kendi alanlarımıza dair literatür hakkında görüş alışverişinde bulunduk ve karşılıklı müzakereler yaparak bilgilerimizi zenginleştirdik.

M. YILMAZ / İŞLETME: İstanbul'un merkezinde bulunan İBA, bünyesinde bulundurduğu değerli hocalarımızın katkılarıyla, farklı bir perspektifle eğitim vermekte, araştırma ve sosyal faaliyetlerle de geleceğimize ışık tutacak araştırmacılara sıcak ve samimi bir şekilde en nitelikli / özgün hizmeti sağlamaktadır.

Basın'dan Seçmeler

İstanbul Bilimler Akademisi tarafından 22 Hazin 2013 Cumartesi günü TBMM Milli Saraylar Müzesi'nde düzenlenen, Mehmet Genç, Murat Çizakça ve Hüseyin Tunç'un konuşmacı olarak katıldığı Bab-ı Tarih Söyleşileri programının **İslami Finans Kurumlarının Osmanlı Kökenleri** konulu son oturumu basında yer aldı.

AKSAM

İslami finansın kökleri tartışıldı

İslami finans kurumlarının Osmanlı'daki kökenleri İstanbul'da düzenlenen bir toplantıda masaya yatırıldı. İstanbul Bilimler Akademisi'nin (İBA) düzenlediği Bab-ı Tarih Söyleşileri'nin son oturumu TBMM Milli Saraylar'ın Beşiktaş'taki müze binasında gerçekleştirildi.

Çalışmalarını Maleyza Kuala Lumpur'da sürdüren İktisat Tarihi Profesörü Murat Çizakça, 1992'den bu yana İslami finans ile haşır neşir olduğunu söyledi. Çizakça, şöyle konuştu: Günümüzde modern İslami finansın karşı karşıya geldiği problemlerin çoğu faiz yasağından kaynaklanıyor. Tarihe bakığımız zaman bu problemlerin çözülmüş olduğunu görüyoruz. Ancak modern finansçıların çoğu tarih bilmezler. Bu nedenle sorunların yeni olduğunu düşünüyorlar.

konuşmacılardan Prof. Dr. Mehmet Genç ise "Esham işlinda yeni keşfettiğimiz bir konu. Nasıl ve niçin bağladığı konusunda bir bilgimiz yok. Kiralamak üzere satmak anlamına geliyor" diye konuştu.

KAPİTALİZM ETKİSİ

Albaraka Türk Katılım Bankası Kurumsal Krediler Müdürü Hüseyin Tunç ise "İnsanların kafalarını kapitalist sistem o kadar etkisi altına almış ki faizsiz bir sistemin var olabileceğine inanamıyor" dedi. Bülent ŞANLIKAN

SABAH

29 HAZİRAN 2013 CUMARTESİ 15

Hüseyin Tunç

Murat Çizakça

Mehmet Genç

Faizsiz bankacılık akademi konusu oldu

Ayşegül Tekgöz

TÜRKİYE'DE son günümlerde gündemde olan katılım bankacılığı ile ilgili tartışmalar akademik düzeye taşındı.

Geçen hafta akademiye ev sahipliği İstanbul TBMM Milli Sanayiler Müzesi'nde Lu sistemi masaya yatırıldı. Akademiyenler faiz kaldırılmadığı sürümün, özellikle faiz sınırlı bakmayan katılımcıyı da ilnuz dünyasına katılmanın sağlanması açısından önemli görüyor.

Osmanlı iktisat tarihçisi Mehmet Genç, faizsiz bankacılığın Osmanlı'da çok uzun yıllar önce keşfedildiğini vurgulayarak, sıskık uygulamalarından bahsetti. Genç'e göre sıskık, para yakıf-ları ve esham olmak üzere iki bölümden oluşuyor. Para vakıfları, "kiralamak üzere satmak", esham ise senetler anlamına geliyor.

1500 YILDIR VAR

Kuala Lumpur Üniversitesi Öğretim Üyesi Murat Çizakça, İslami finansın

KUALA Lumpur Üniversitesi Öğretim Üyesi Murat Çizakça, İslam dünyasının ulusalaşan finansta etkin olabilmesi için mutlaka farzsız bankacılığın kürkselleşmesi gerektiğini söylüyor.

İstanbul Bilimler Akademisi tarafından 22 Hazin 2013 Cumartesi günü TBMM Milli Saraylar Müzesi'nde düzenlenen, Mehmet Genç, Murat Çizakça ve Hüseyin Tunç'un konuşmacı olarak katıldığı Bab-ı Tarih Söyleşileri programının İslami Finans Kurumlarının Osmanlı Kökenleri konulu son oturumu basında yer aldı.

İslamî finans sektöründeki temel kurum, enstrüman ve uygulamaların Osmanlı finans dünyasındaki kaynakları, modernizasyon süreci ve bugünkü durumunun ele alındığı oturum basında ilgiyle karşılandı.

İBA Yayınlarından İlk Kitap

İstanbul Bilimler Akademisi (İBA) yayıncılık alanında ilk çalışmasını yayımladı.

İBA Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Gülfettin Çelik'in **Dördüncü Nesli Üniversite ve Tanımlayıcı Bir Unsur Olarak SOSYOPARK** isimli kitabı İBA Yayınları arasından çıktı.

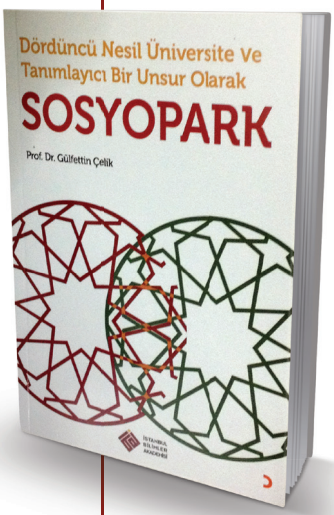

Üniversitecilik alanında yeni bir yaklaşım ve yeni bir modele dikkat çeken kitap, bu yeni yapılanmanın düşünsel çerçevesini ve parametrelerini ele alıyor.

Kitap, katılımcı demokrasi, piyasa ekonomisi ve bireysel özgürlükler ekseninde şekillenen 21. yüzyıl toplum yapısının, gelinen noktada adına DÖRDÜNCÜ NESİL ÜNİVERSİTE (Sosyal Sorumluluk Üniversitecilliği) diyebileceğimiz yeni bir üniversite anlayışını gerekli kıldığına işaret ediyor.

Eserde, sosyal alanı dikkate alan, toplumsal sorumluluk yaklaşımı ile kendini örgütleyen ve faaliyet yürüten bu yeni üniversite anlayışının SOSYOPARK modeli etrafında yapılandırılabileceği örnekler ve çözüm önerileriyle birlikte bilim dünyasının dikkatine sunuluyor.